

26. 7. 2004

ID: 27442

Jednání soudu v nepřítomnosti obžalovaného

Pro rozhodnutí soudu o provedení hlavního líčení v nepřítomnosti obžalovaného podle § 202 odst. 2 tr. ř. musí být zásadně splněny všechny podmínky, jejichž existenci zákon v tomto ustanovení předpokládá. Podle § 202 odst. 2 písm. a) tr. ř. je přítom mj. nezbytné, aby obžalovaný byl k hlavnímu líčení včas a řádně předvolán, což platí i pro případy, kdy soud jedná nejprve za přítomnosti obviněného, poté hlavní líčení .....

Pro rozhodnutí soudu o provedení hlavního líčení v nepřítomnosti obžalovaného podle § 202 odst. 2 tr. ř. musí být zásadně splněny všechny podmínky, jejichž existenci zákon v tomto ustanovení předpokládá. Podle § 202 odst. 2 písm. a) tr. ř. je přítom mj. nezbytné, aby obžalovaný byl k hlavnímu líčení včas a řádně předvolán, což platí i pro případy, kdy soud jedná nejprve za přítomnosti obviněného, poté hlavní líčení odročí a obviněný se k hlavnímu líčení již nedostaví. K usnesení o odročení hlavního líčení je tak třeba kromě dalších náležitostí do protokolu o hlavním líčení rovněž poznamenat vyjádření přítomných stran, zda berou termín odročeného hlavního líčení na vědomí, popř. zda o tomto sděleném termínu ještě chtějí být písemně vyrozuměny.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 3 Tdo 516/2003, ze dne 14.5.2003)

Nejvyšší soud České republiky projednal v neveřejném zasedání dovolání podané obviněným Ing. B. L., proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 17. 12. 2002, sp. zn. 10 To 445/2002, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Berouně pod sp. zn. 1 T 103/2001, a podle § 265k odst. 1, 2 věta druhá tr. ř. a § 265l odst. 1 tr. ř. rozhodl tak, že usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 17. 12. 2002, sp. zn. 10 To 445/2002, rozsudek Okresního soudu v Berouně ze dne 15. 2. 2002, č. j. 1 T 103/2001 - 58, a vadná část řízení tomuto rozsudku předcházející se zrušují. Současně se zrušují všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a okresnímu soudu v Berouně se přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Berouně ze dne 15. 2. 2002, č. j. 1 T 103/2001 - 58, byl obviněný Ing. B. L. uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák., který podle výroku rozsudku spáchal skutkem spočívajícím v tom, že „dne 25. 6. 2001 okolo 13.20 hod. jako řidič dodávkového automobilu tov. zn. Ford Tranzit, při jízdě po silnici 2. třídy ve směru od obce L. na obec J., u 77,6 km v k.o. B., začal předjíždět kolonu motorových vozidel před nepřehlednou levotočivou zatáčkou v době, kdy z této zatáčky v opačném směru jízdy vyjel osobní automobil tov. zn. Renault 19, řízený M. K., který ve snaze zabránit čelnímu střetu vyjel z vozovky částečně vpravo, tím se minul s vozidlem řízeným obviněným, ale následně bylo jeho vozidlo vymrštno vlevo do levé poloviny vozovky, kde narazilo do osobního automobilu tov. zn. Alfa Romeo, řízeného Z. T., přičemž došlo k těžkému zranění M. K., který utrpěl zlomeninu krční páteře v místě zadního prstence 2. krčního obratle se zhmožděním meziobratlové ploténky, zhmoždění hlavy, hrudníku a povrchové rány na pravé paži, pro které byl bezprostředně ohrožen na životě a výrazně omezen v obvyklém způsobu

života po dobu delší jak 6 týdnů“. Za tento trestný čin byl obviněnému podle § 224 odst. 2 tr. zák. uložen trest odnětí svobody v trvání dvaceti měsíců, jehož výkon mu byl podle § 58 odst. 1 písm. a) tr. zák. a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu tří let. Podle § 49 odst. 1 tr. zák. a § 50 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému dále uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu tří let.

O odvolání obviněného proti tomuto rozsudku rozhodl ve druhém stupni Krajský soud v Praze usnesením ze dne 17. 12. 2002, sp. zn. 10 To 445/2002, jímž je podle § 256 tr. ř. zamítl.

Shora citované usnesení Krajského soudu v Praze napadl obviněný Ing. B. L. dovoláním, které podal prostřednictvím svého obhájce ve lhůtě stanovené v § 265e odst. 1 tr. ř. Dovolání směřuje proti výroku, kterým bylo podle § 256 tr. ř. rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku (odvolání), přičemž uplatněným dovolacím důvodem byl důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. s tím, že v řízení předcházejícímu vydání napadeného usnesení byl dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. (porušení ustanovení o přítomnosti obviněného u hlavního líčení).

V odůvodnění svého mimořádného opravného prostředku dovolatel konstatoval, že k projednání předmětné trestní věci nařídil Okresní soud v Berouně hlavní líčení na den 4. 2. 2002. K tomuto hlavnímu líčení byl dovolatel řádně předvolán, dostavil se a byl přítomen po celou dobu jeho konání. Hlavní líčení bylo posléze z důvodu doplnění dokazování odročeno. Poněvadž mu samosoudce ústně nesdělil termín odročení, dovolatel předpokládal, že bude k dalšímu hlavnímu líčení soudem opětovně (písemně) předvolán. To se však nestalo a dovolateli bylo následně doručeno již písemné vyhotovení rozsudku ze dne 15. 2. 2002.

Dovolatel dále namítl, že pokud samosoudce nadiktoval usnesení o odročení hlavního líčení do protokolu, učinil tak podle jeho přesvědčení natolik nesrozumitelně, že obsah tohoto usnesení nepostřehl. Podle dovolatele se samosoudce též nijak nepřesvědčil, zda obžalovaný vzal termín odročeného hlavního líčení vůbec na vědomí. To mělo podle dovolatele za následek, že v důsledku jeho nepřítomnosti u hlavního líčení dne 15. 2. 2002 neměl možnost učinit důležité důkazní návrhy, popř. využít svá další procesní práva. Vyjádřil proto přesvědčení, že postupem soudu bylo porušeno jeho ústavně zaručené právo, aby věc byla projednána v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům (Čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). V souvislosti s posuzováním těchto otázek poukázal též na rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 189/01, které podle jeho názoru lze přiměřeně použít i na trestní řízení.

Z výše uvedených důvodů v petitu dovolání navrhl, aby dovolací soud napadené usnesení a vadné řízení mu předcházející zrušil, a poté rozhodl tak, že se věc přikazuje Okresnímu soudu v Berouně k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší státní zástupkyně k dnešnímu dni nevyužila svého práva písemně se k dovolání obviněného vyjádřit (§ 265h odst. 2 tr. ř.).

Obviněný Ing. B. L. je podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. osobou oprávněnou k podání dovolání pro

nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká.

Dovolání splňuje též náležitosti předpokládané v § 265d odst. 2 věta první tr. ř. a § 265f odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda v předmětné věci jsou splněny podmínky přípustnosti dovolání podle § 265a tr. ř. a shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. ř., protože bylo rozhodnuto ve druhém stupni, dovolání napadá pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé a směřuje proti rozhodnutí, jímž byl zamítnut řádný opravný prostředek proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř.

Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. je dán v případech, kdy byla porušena ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo veřejném zasedání. V citovaném ustanovení se předpokládá, že v rozporu se zákonem bylo konáno hlavní líčení nebo veřejné zasedání v nepřítomnosti obviněného (obžalovaného), ač měla být jeho přítomnost umožněna nebo zajištěna. Tím byl zkrácen na svém právu, aby jeho věc byla projednána v jeho přítomnosti a mohl se tak vyjádřit ke všem prováděným důkazům (Čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod).

Důvodem dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. je existence vady spočívající v tom, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až k). Uvedený dovolací důvod tedy dopadá na případy, kdy došlo k zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku bez věcného přezkoumání a procesní strana tak byla zbavena přístupu ke druhé instanci nebo byl-li zamítnut řádný opravný prostředek, ačkoliv již v předcházejícím řízení byl dán některý z dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř.

V projednávaném případě spatřuje dovolatel vady řízení v tom, že soud prvního stupně odročil hlavní líčení, aniž by jej k dalšímu hlavnímu líčení řádně předvolal. Tuto skutečnost dovolatel spojuje s důsledkem, že byl zkrácen ve svém právu být u hlavního líčení přítomen, vyjadřovat se k provedeným důkazům a činit důkazní návrhy. Podle názoru dovolatele tak byl dán důvod dovolání (§ 265b odst. 1 písm. d) tr. ř.) již v řízení o řádném opravném prostředku (odvolání) před soudem druhého stupně. Z tohoto hlediska je třeba považovat uplatněné dovolací námitky ve vztahu k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. a § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. za relevantní.

Poněvadž Nejvyšší soud neshledal žádný z důvodů pro odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost výroku rozhodnutí, proti němuž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a dospěl k následujícím zjištěním a závěrům.

Okresní státní zástupkyně v Berouně podala u tamního soudu dne 17. 12. 2001 na obviněného Ing. B. L. obžalobu pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák. Jak vyplývá z předloženého spisu Okresního soudu v Berouně sp. zn. 1 T 103/2001, bylo v dané věci nařízeno hlavní líčení na den 4. 2. 2002. Samosoudce přitom postupoval v souladu s ustanovením § 198 tr. ř. K hlavnímu líčení se dostavil obviněný Ing. B. L., byl soudem k obsahu obžaloby vyslechnut a současně byly provedeny některé další důkazy. Po zjištění, že se nedostavil jeden ze svědků (M. K.),

samosoudce usnesením rozhodl, že hlavní líčení se odročuje na 15. 2. 2002 v 14.00 hod. za účelem opětovného předvolání svědka K. a znalce MUDr. P. T. Poté byl protokol ukončen (č. l. 52).

K hlavnímu líčení konanému dne 15. 2. 2002 se obviněný nedostavil. Tato skutečnost byla poznamenána do protokolu s tím, že termín hlavního líčení vzal na vědomí dne 4. 2. 2002. Následně bylo usnesením rozhodnuto tak, že „dle § 202/2 tr. řádu bude jednáno v nepřítomnosti obžalovaného“. Samosoudce pak pokračoval v provádění důkazů a posléze ve věci rozhodl rozsudkem, jímž uznal obviněného vinným (§ 225 odst. 1 tr. ř.).

K rozhodnutí soudu o provedení hlavního líčení v nepřítomnosti obžalovaného podle § 202 odst. 2 tr. ř. je v obecné rovině nutno uvést, že musí být zásadně splněny všechny podmínky, jejichž existenci zákon v tomto ustanovení předpokládá. Podle § 202 odst. 2 písm. a) tr. ř. je přitom mj. nezbytné, aby obžalovaný byl k hlavnímu líčení včas a řádně předvolán. To platí i pro případy, kdy soud jedná nejprve za přítomnosti obviněného, poté hlavní líčení odročí (§ 219 odst. 1, 2 tr. ř.) a obviněný se k hlavnímu líčení již nedostaví. Z toho logicky vyplývá, že k usnesení o odročení hlavního líčení (které se písemně nevyhotovuje) je třeba kromě dalších náležitostí (např. návrhů na doplnění dokazování) do protokolu o hlavním líčení rovněž poznamenat vyjádření přítomných stran, zda berou termín odročeného hlavního líčení na vědomí, popř. zda o tomto sděleném termínu ještě chtějí být písemně vyrozuměny.

V posuzovaném případě dovolatele Ing. B. L. není v protokolu o hlavním líčení ze dne 4. 2. 2002, za usnesením, jímž bylo toto hlavní líčení odročeno, zaznamenáno žádné vyjádření přítomných stran, tedy ani vyjádření obviněného k tomu, zda vůbec vzal termín odročení na vědomí. V protokolu o hlavním líčení dne 15. 2. 2002 se však uvádí, že obviněný vzal termín jeho konání na vědomí, a to dne 4. 2. 2002, ačkoliv pro toto zjištění soudu se nenachází ve spise žádný podklad. Za konstatovaného stavu tedy nelze dovodit, že bylo možno hlavní líčení dne 15. 2. 2002 podle § 202 odst. 2 tr. ř. provést bez přítomnosti obviněného.

Podle Čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (jako součásti ústavního pořádku České republiky) má každý právo na to, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Právo obviněného osobně se zúčastnit řízení před soudem (hlavního líčení) je i v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva považováno za nepostradatelný prvek práva na spravedlivý proces podle Čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Nejvyšší soud proto shledal, že námitky uplatněné dovolatelem jsou v uvedeném smyslu opodstatněné, a že řízení před Okresním soudem v Berouně jako soudem prvního stupně bylo zatíženo vadami spočívajícími v tom, že hlavní líčení dne 15. 2. 2002 bylo provedeno v rozporu se zákonem (tj. ustanovením § 202 odst. 2 tr. ř.) v jeho nepřítomnosti.

Krajský soud v Praze, jenž jako soud druhého stupně rozhodoval o odvolání obviněného, při přezkumu podle § 254 odst. 1 až 3 tr. ř. výše uvedené vady řízení (vztahující se k odvoláním napadeným výrokům) nezjistil a následně podle § 256 tr. ř. rozhodl o zamítnutí řádného opravného prostředku jako nedůvodného. Dovolatel proto správně opřel své dovolání o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., neboť v řízení předcházejícím napadenému rozhodnutí byl dán důvod dovolání uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř.

Za tohoto stavu Nejvyšší soud shledal dovolání obviněného Ing. B. L. důvodným, a proto z podnětu tohoto mimořádného opravného prostředku podle § 265k odst. 1, 2 věta druhá tr. ř. zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 17. 12. 2002, sp. zn. 10 To 445/2002, rozsudek Okresního soudu v Berouně ze dne 15. 2. 2002, č. j. 1 T 103/2001 - 58, přičemž dále zrušil i vadné řízení tomuto rozsudku předcházející (tj. řízení konané v hlavním líčení dne 15. 2. 2002). Současně zrušil další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Okresnímu soudu v Berouně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Předmětná věc se tak vrací do stadia, kdy Okresní soud v Berouně bude muset od nezrušené části řízení v hlavním líčení pokračovat a znovu ve věci rozhodnout.

Za podmínek § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. Nejvyšší soud své rozhodnutí učinil v neveřejném zasedání, neboť s ohledem na povahu zjištěné vady a s tím spojenou nutnost pokračovat v řízení před soudem prvního stupně, je zřejmé, že vadu nebylo možno odstranit ve veřejném zasedání.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odškodnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Hodnocení důkazů](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)